

Klimat- och näringslivsdepartementet

Eskilstuna kommuns yttrande över remiss - Naturvårdsverkets skrivelse Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet

Eskilstuna kommun har fått tillfälle att yttra sig i remissen *Naturvårdsverkets skrivelse Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet*, er beteckning NV-08932-22. Eskilstuna kommun lämnar följande yttrande.

Synpunkter på Naturvårdsverkets förslag

Tillståndssplikt

En särskild punkt införs i regleringen av lagring av icke-farligt avfall som en del av att samla in det samt för lagring inför bearbetning och sortering, gällande blandat bygg- och rivningsavfall samt för finfraktion (fluff). I praktiken medför det en sänkning av lagring från nuvarande tillståndsgräns på 10 000 ton (hanteringsgränsen per år) till 500 ton (vid ett enskilt tillfälle).

Detta medför att en verksamhet som ska starta insamling av dessa avfallstyper med större lagring än 500 ton i exempelvis Eskilstuna kommun behöver gå igenom stegen i en tillståndsansökan. Det vill säga samråd, framtagande av miljökonsekvensbeskrivning med lokaliseringsalternativ och sedan en ansökan om tillstånd till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala län. Ett beslut om tillstånd medför skyldigheter och rättighet att bedriva verksamheten samt innebär ett straffrättsligt ansvar vid avsteg från de beslutade villkoren i tillståndet.

En anmälningsspliktig verksamhet anmäler sin verksamhet till kommunens tillsynsnämnd och får sedan starta 6 veckor efter anmälan om nämnden inte beslutar något annat. Normalt beslutas om ett föreläggande om försiktighetsmått som innehåller de krav nämnden ställer på verksamheten. Föreläggandet medför inte ett straffrättsligt ansvar eller någon rättighet för bolaget. Föreläggandet kan när som helst ändras av nämnden. Avsteg från föreläggandet resulterar i ett nytt beslut från nämnden, som kan vara kopplat till vite eller medför ett förbud, eller ett åtagande från verksamheten att vidta åtgärder.

Eskilstuna kommun ställer sig bakom förslagen på lägre nivåer för tillstånd för hantering av blandat bygg- och rivningsavfall och för finfördelade fraktioner (fluff), två avfallstyper som kommunen själv har erfarenhet av avfallsbrott. Ett tillståndsförfarande medför betydande krav på verksamheten innan den kan starta. Tiden för en tillståndsprocess kan omfatta två-tre år från samråd till beslut och normalt några hundra tusen kronor i utredningskostnader för att ta fram underlaget för en ansökan. Sannolikt medför det ett betydande hinder för oseriösa aktörer att starta en verksamhet.

Eskilstuna kommun ser en risk i att oseriösa verksamheter eller verksamheter med otillräcklig kunskap eller egenkontroll tar emot vad som uppges vara till exempel sorterat bygg- och rivningsavfall, men som vid tillsyn visar sig ha en så bristfällig sorteringsgrad att det är att anse som blandat avfall. Dessa kommer även i fortsättningen att anmäla sin verksamhet. För att upptäcka avsteg anser kommunen att det krävs även fortsättningsvis hög tillsynsfrekvens på en nivå som i grunden går ifrån egenkontrollen som grundtanke vid tillsyn. Detta är inte något som sker idag eller stöds av avgiftsnivåerna i beslutad taxa. Stora mängder avfall kan även med förslaget komma att samlas in i verksamheter som riskerar konkurs vid tillståndskrav från tillsynsmyndigheten. Här är det avgörande att tillsynsnämnden vid anmälan använder den möjlighet som kom 1 januari 2023 att koppla beslut till en bedömning av behov av ekonomisk säkerhet.

Naturvårdsverkets skrivelse utgår delvis från att tillståndspliktig avfallsverksamhet är under statlig tillsyn. De flesta större kommuner, inklusive Eskilstuna, har tagit över Länsstyrelsens tillsyn över tillståndspliktig verksamhet.

Övergångsbestämmelser

Förändringarna föreslås gälla från 1 januari 2025 och befintliga verksamheter har till den 1 januari 2026 att anpassa verksamheten, anmäla på nytt eller påbörja en tillståndsprocess.

Eskilstuna kommun bedömer att tiden är tillräckligt för att hantera övergången till nya regler.

Förtydligande i avfallsförordningen

Förslaget innebär att avfallsförordningen förändras så att det tydligare framgår att bygg- och rivningsavfall ska sorteras på plats.

Eskilstuna kommun bedömer att redan nuvarande reglering räcker, men har inga invändningar mot ytterligare förtydligande.

Kommunen anser att det behövs utökad rådgivning och handläggningsstöd kring hur dispens från reglerna i enlighet med 3 kap 15 § avfallsförordningen ska hanteras, exempelvis vid byggnationer i stadsmiljö där utrymmet för sortering i alla förskrivna fraktioner är begränsat.

Reglering av innehåll i anmälan för verksamhet som lagrar avfall som en del av att samla in det

Naturvårdsverkets förslag innebär en uppstyrning av vad en anmälan ska innehålla.

Eskilstuna kommun ser inga negativa konsekvenser med förslaget. Detta medför att det blir lättare för tillsynsmyndigheten att ställa krav på kompletteringar kopplat till ett interimistiskt förbud att starta verksamheten även efter att 6 veckor har passerat sedan anmälan inkom.

Reglering av innehåll i beslut om försiktighetsmått för verksamhet som lagrar avfall som en del av att samla in det

Naturvårdsverket föreslår en reglering av innehållet i ett beslut om försiktighetsmått för verksamheter som lagrar avfall som en del av att samla in det. Förslaget på regleringen motsvarar i stort den som idag finns för anläggningar som bearbetar avfall.

Eskilstuna kommuns bedömning är till skillnad från Naturvårdsverket att förslaget inte har något faktisk påverkan på risken för oseriösa eller olagliga verksamheter inom avfallsområdet.

Ett föreläggande har ingen straffrättslig verkan och är därmed inte ett verktyg för att förhindra oseriös verksamhet. Vår bedömning är att ett föreläggande har en effekt för seriösa verksamheter och för seriösa verksamheter med bristfällig egenkontroll.

Ett föreläggande är till sin natur kopplat till bolagets anmälan. En reglering av innehållet i en anmälan på det sätt som Naturvårdsverket föreslår är mer verksamt än att ytterligare reglera innehållet i tillsynsmyndighetens beslut.

Eskilstuna kommuns bedömning är att det inte finns skäl att utöka regleringen av innehåll i tillsynsmyndighetens beslut och därmed förordningens omfattning när det inte kan antas ha någon effekt på i detta fall oseriösa verksamheter eller på förutsättningarna att upptäcka dem.

Kommunen anser att kvalitet på handläggningen av anmälan och efterföljande beslut bäst påverkas genom förbättrad tillsynsvägledning, inte genom direkt reglering i förordningen.

Synpunkter på Naturvårdsverkets bedömningar

Det bör i nuläget inte införas krav på antecknings- och rapporteringsskyldighet för icke-farligt avfall

Idag finns krav på att farligt avfall ska antecknas och sedan rapporteras till det nationella avfallsregistret. Naturvårdsverket har bedömt att ett liknande krav för icke-farligt avfall inom vissa verksamheter skulle möjliggöra bättre kontroll av avfallet för tillsynsmyndigheterna och sämre förutsättningar för oseriös verksamhet. Idag finns endast anteckningsskyldighet.

Eskilstuna kommun delar Naturvårdsverkets bedömning att en rapporteringsskyldighet skulle medföra bättre tillsynsmöjligheter. Kommunen delar också Naturvårdsverkets beskrivning av svårigheterna att i praktiken använda

uppgifterna i tillsyn i verksamheter med snabbt förändrade mängder och avfallstyper samt dagens svårigheter och opraktiska hantering av informationen i avfallsregistret.

Eskilstuna kommun anser att den ökade administrativa bördan för seriösa bolag och för Naturvårdsverket inte motiverar den begränsade nytta en rapporteringsskyldighet i nuläget skulle ha i tillsyn av avfallsverksamheter.

Tillsynsmyndigheter behöver bättre förutsättningar för att bedöma en anmälan
Naturvårdsverket gör bedömningen att tillsynsmyndigheterna behöver bättre förutsättningar för att bedöma en anmälan. Detta skulle kunna omfatta en utökning av tidsgränsen efter anmälan tills dess att verksamheten får starta om tillsynsmyndigheten inte sagt annat, från nuvarande 6 veckor till 9 veckor. De drar dock slutsatsen att denna reglering inte bör införas särskilt för endast avfallsverksamheter.

Eskilstuna kommun har, till skillnad från de tillsynsmyndigheter som Naturvårdsverket hänvisar till, med nuvarande regler inte uppfattat gränsen på 6 veckor som ett hinder i att handlägga anmälningsärenden på ett komplett sätt. Det är sällan det behövs men det har inte uppstått problem med att begära kompletteringar efter 6 veckor passerat utan att verksamheter startar på inkomplett anmälan. Naturvårdsverket påpekar att det är en möjlighet att vid behov under handläggningen av anmälan interimistiskt förbjuda verksamhet som eventuellt skulle kunna omfattas av tillståndsplikt eller medföra oacceptabel miljöpåverkan. Kommunens användning av detta har inte mött hinder som skulle motivera en utökad tidsgräns.

Anmälningsförfarandets karaktär gör också att om det efter tillsyn uppstår behov av mer omfattande reglering av en anmäld verksamhet så kan det ske som en del av tillsynen utan begränsning av vad som angetts i initialt beslut om försiktighetsmått.

Eskilstuna kommun anser att en förutsättning för att förhindra oseriösa verksamheter inom anmälningsplikt så behövs vandelsprövning på det sätt som sker för andra brottsutsatta verksamheter såsom alkoholförsäljning och vissa omsorgsverksamheter. Detta hanteras i ett annat sammanhang än denna skrivelse men Naturvårdsverket lyfter det som en faktor som kan påverka handläggningstiden. Kommunens bedömning är att den önskvärda vandelsprövningen kan ske parallellt med annan hantering av anmälan och ger i sig inte skäl för utökad behov av handläggningstid.

ESKILSTUNA KOMMUN